DIN SUMAR:

ANUL I, NR. 4 1991 6 LEI

libertate solidaritate dreptate

PUNCTE CARDINALE

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

TRĂDAREA BASARABIEI

Dacă pînă la Sfintele Paște ale acestui an au mai existat naivi care să creadă că Frontul Salvării Naționale este altceva decît Partidul Comunist ascuns în dosul unei denumiri de circumstanță, care să-și închipuie că domnul Iliescu a fost străfulgerat de idealurile democrației, renunțînd aidoma lui Saul pe drumul Damascului la vechiul său crez comunist, sau care nu și-au dat seama pînă acum că actualul guvern al României este, în totalitate, „emanația" nomenclaturii comuniste, semnarea la Moscova a **Tratatului de cooperare, bună vecinătate și prietenie cu Uniunea Sovietică**, a avut darul să-i trezească la realitate.

Timp de 45 de ani România a fost înrobită de Uniunea Sovietică. Timp de 45 de ani ocupația sovietică a impus României un regim comunist ai cărui protagoniști, veniți de peste Nistru în furgoanele Armatei Roșii, nu aveau nimic comun cu interesele, aspirațiile și idealurile țării. Timp de 45 de ani România a fost un satelit obedient al Imperiului Sovietic și al ideologiei comuniste .Dar ceea ce este mai grav, timp de 45 de ani regimul comunist a alterat și a pervertit toate valorile morale ale poporului român.

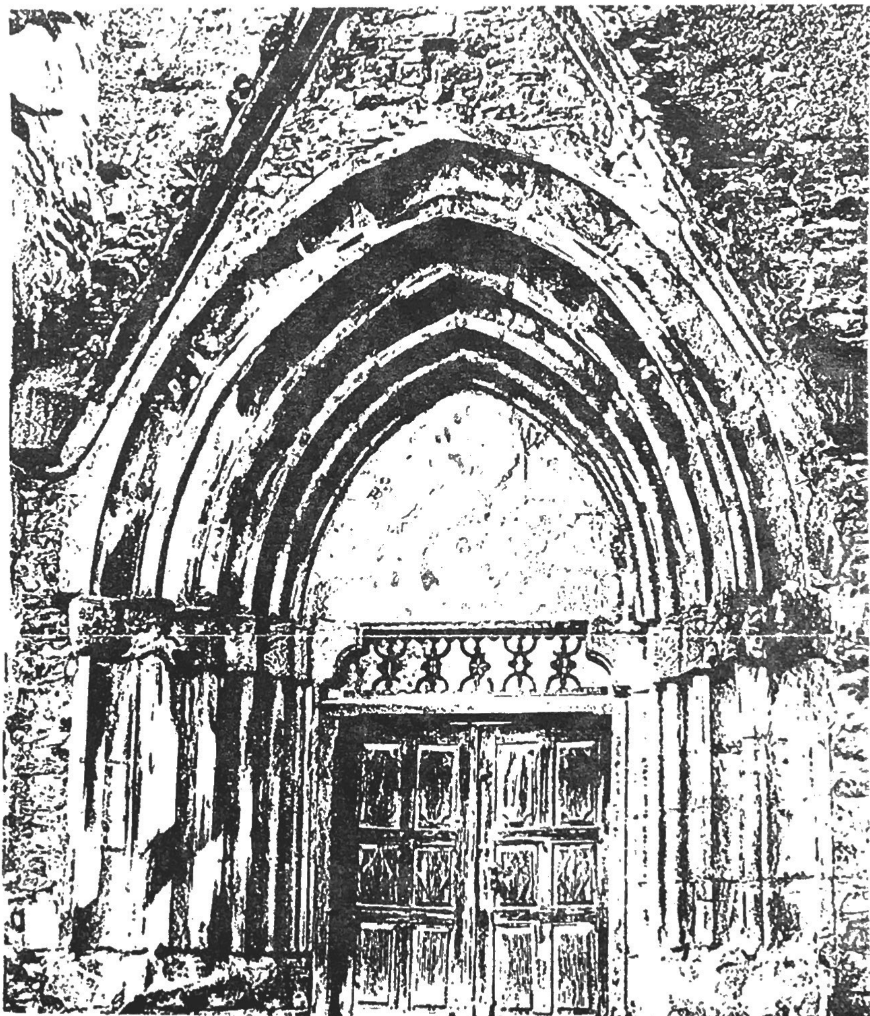
Revoluția din Decembrie '89 a reprezentat o scînteie de speranță. Am nădăjduit și am crezut că cei 45 de ani de întuneric comunist sînt un capitol definitiv închis, că România va redeveni ceea ce a fost și ceea ce trebuie să fie. Un stat liber și suveran, demn, prin trecutul și prin valorile spirituale cu care a contribuit la patrimoniul culturii universale, să facă parte din Europa.

Foarte curînd însă s-a dovedit că speranțele celor care s-au ridicat împotriva comunismului au fost înșelate. Partidul Comunist nu a intenționat nici o clipă să abandoneze puterea și să se transforme în altceva decît ceea ce

(Continuare în pag. a VII-a)

PUNCTE CARDINALE

Feriți-vă de profeți mincinoși ce vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sînt lupi hrăpitori. Matei 7;15

DEMOCRAŢIA CREŞTINĂ ŞI ECONOMIA DE PIAŢĂ

O democraţie autentică nu poate fi instaurată fără adoptarea sistemului economic care îi este propriu, economia de piaţă. Încercările Puterii de a salva cît mai mult din vechiul sistem econimic bazat pe proprietatea de stat şi conducerea centralizată, s-au dovedit tot atît de nefericit inspirate, ca şi „democraţia originală" a domnului Iliescu. Tergiversarea adoptării cu hotărîre a unei reforme economice integrale, care să faciliteze procesul de consolidarea democraţiei, a determinat Occidentul să refuze României orice formă de ajutorare şi credite, cu excepţia ajutoarelor umanitare. Consecinţele au fost dezastruoase pentru fragila economie românească ieşită total lipsită de vlagă după 45 de ani de dictatură comunistă.

Ia faţa primejdiei de a se produce un adevărat colaps economic, guvernul premierului Roman a renunţat la sloganurile demagogice care au asigurat succesul Frontului Salvării Naţionale în alegerile de la 20 mai 1990 şi, în intenţia de a-şi atrage bunăvoinţa Occidentului, a întreprins un prim pas pe calea trecerii de la economia centralizată la economia de piaţă. Dar şi de data aceasta s-a procedat fundamental greşit, punîndu-se boii înaintea carului. În loc de a se opera mai întîi o privatizare reală a tuturor formelor de proprietate implicate în procesele economice, s-a început cu ceea ce, emfatic, guvernul Roman denumeşte „liberalizarea preţurilor". În fapt „liberalizarea preţurilor" nu este altceva decît o scumpire excesivă a tuturor produselor, aşa cum s-a procedat în repetate rînduri şi în epoca Ceauşescu. O populaţie săracă, trăind la limita supravieţuirii, a devenit şi mai săracă!

Pentru a spulbera impresia că ceea ce se practică în prezent în România ar avea ceva comun cu conceptul de economie de piaţă, ne propunem ca, foarte sumar, să schiţăm principiile de bază ale economiei de piaţă, în versiunea ei contemporană, ECONOMIE SOCIALĂ DE PIAŢĂ, aşa cum o concepe democraţia creştină şi cum funcţionează cu rezultate remarcabile în Occident.

Economistul german Walter Eucken, unul din protagoniştii grupului de cercetători din domeniul economiei, constituit în anul 1930 şi cunoscut sub denumirea de „Şcoala de la Freiburg", consideră că elementele de generalitate pe care le conţin fenomenele economice sînt mai semnificative decît elementele de diferenţiere care le particularizează într-un anumit context istoric. Pornind de la această premisă, prin abstractizare, Eucken defineşte două modele economice în care se pot înscrie toate realităţile economice concret-istorice în funcţie de trăsăturile lor dominante: „economia condusă de la centru" şi „economia de piaţă".

Desigur că aceste două modele economice, în forma lor pură, nu se întîlnesc niciodată ca realităţi concret-istorice. Majoritatea economiştilor, spune Eucken, se prezintă ca un amestec complex alcătuit din elemente constitutive ale celor două modele. Dar după cum, într-un anumit caz concret, predomină structura unuia din cele două tipuri abstracte, economia respectivă se defineşte ca atare.

Cu privire la economia condusă de la centru, comentariile sînt de prisos. Populaţia României a trăit pe viu dezastrul economic, social şi politic provocat de obstinaţia cu care dictatura comunistă a impus ţării, timp de aproape cinci decenii, sistemul economic marxist, sistem care se aseamănă pînă la confundare cu modelul teoretic al economiei dirijată de la centru de conducerea politică.

Cît priveşte economia de piaţă, evoluţia ei de-a lungul timpului a cunoscut un curs sinuos care a pus pregnant în evidenţă atît părţile ei pozitive, cît şi pe cele negative. În esenţă, economia de piaţă este sistemul economic în care felul şi volumul producţiei, ca şi repartizarea produselor se stabilesc pe piaţă şi tot piaţa liberă este cea care impune nivelul preţurilor. Definiţia dată pieţii libere de economistul Oskar Lange exprimă sugestiv funcţiile acestui cadru economic, vechi de cînd lumea: „piaţa este primul ordinator pus în slujba omului, o maşină cu autoreglare, asigurînd de la sine echilibrul activităţilor economice".

Sub aspect istoric, economia de piaţă s-a impus ca sistem economic dominant în secolul 18. Triumful valorilor liberalismului, concepţia despre lume şi despre viaţă care afirmă preeminenţa individului, a drepturilor şi a libertăţii sale, faţă de orice altă realitate socială şi politică a permis pătrunderea economiei de piaţă în toate domeniile de activitate. Atît de strînsă s-a dovedit legătura dintre liberalism şi economia de piaţă, încît adeseori cele două concepte se confundă.

Condiţiile social-politice care au asigurat posibilitatea afirmării şi funcţionării economiei de piaţă au fost următoarele:

— proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie;

— libera concurenţă;

— libertatea de a produce şi de a contracta;

— libertatea în alegerea profesiunii şi a locului de muncă.

Principalii teoreticieni ai liberalismului clasic, J.S. Mill şi H. Spencer au cerut restabilirea ordinii naturale în economie, convinşi fiind că transpunerea în viaţă a modelului teoretic al economiei de piaţă va avea drept consecinţă atît realizarea individului prin intermediul liberei concurenţe, cît şi creşterea nivelului de bunăstare în societate ca un reflex al progresului economic. Foarte curînd s-a dovedit însă că această proviziune, cel puţin parţial, a fost neîntemeiată. În pofida unei impresionante creşteri economice înregistrată în secolul 19 şi în primele decenii ale secolului 20, sub aspect social şi politic, cu profunde implicaţii morale, liberalismul clasic nu a reuşit să convingă că filozofia sa ar fi panaceul menit să fericească omenirea.

Pe tărîm strict economic, mecanismele funcţionale ale economiei de piaţă conduc în mod fatal la desfiinţarea unuia din elementele care îi exprimă însăşi esenţa: libera concurenţă. Încrîncenarea dintre interesele care se ciocnesc pe piaţa liberă îi elimină, fără menajamente, pe cei incapabili să facă faţă condiţiilor aspre impuse de libera concurenţă. În timp, monopolurile iau locul producătorului individual şi independent, astfel că libera concurenţă, adică tocmai motorul care pune în mişcare şi activează economia de piaţă este, cel puţin parţial, scos din funcţiune.

Mult mai grave sînt însă consecinţele sociale ale liberalismului clasic. Exploatarea muncitorilor, lipsa unui sistem de asistenţă socială, nivelul de trai scăzut al unei bune părţi a populaţiei sînt numai cîteva aspecte negative ale perioadei în care s-a format şi s-a dezvoltat economia de piaţă. Progresului economic i-a corespuns un grav declin social care, în mod firesc, a generat o puternică reacţiune din partea acelor straturi ale societăţii pe care potentaţii economici le-au tratat ca pe o specie sub umană. Din păcate, proletariatul, ca expresie a mizeriei şi desconsiderării, a fost o tristă realitate şi nimic mai explicabil că sămînţa otrăvită a marxismului a găsit solul fertil în care să germineze.

Pentru a corecta deficienţele structurale ale economiei de piaţă, aşa cum a fost ea concepută de liberalismul clasic, au fost formulate mai multe soluţii, toate înscriindu-se sub denumirea globală de „neoliberalism". În esenţă, neoliberalismul preia principiile liberalismului clasic, dar permite, în anumite situaţii, intervenţia statului cu rostul de a împiedica formarea monopolurilor. În Statele Unite ale Americii, încă din secolul trecut, a luat fiinţă o puternică „Mişcare Antitrust". În anul 1890, Mişcarea Antitrust a constrîns guvernul federal să elaboreze o primă lege antimonopolistă, „Sherman Antitrust Act" care a desfiinţat forţat toate organizaţiile monopoliste. În acelaş context, în anul 1914 este adoptată legea „Clayton Antitrust Act" prin care concurenţa necinstită este scoasă în afara legii, iar cei ce o practică sînt deferiţi justiţiei. Pe lîngă măsurile antimonopoliste, menţionate mai sus, legislaţia americană, ca urmare a efectelor dezastruoase provocate de crizele economice, a luat o serie de măsuri, prin care sînt protejaţi producătorii mici şi mijlocii.

Dar cea mai remarcabilă variantă a neoliberalismului contemporan este, fără îndoială, varianta propusă de economiştii Şcolii de la Freiburg şi cunoscută sub denumirea de „ordoliberalism" (liberalism instaurat într-un stat de drept).

În viziunea Şcolii de la Freiburg, orice popor trebuie să elaboreze, pe lîngă constituţia politică şi o constituţie economică. Principiile fundamentale ale unei astfel de constituţii economice ar trebuie să fie:

— proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie, ca fundament al sistemului economic;

— realizarea unui sistem de preţuri ale concurenţei perfecte;

— asigurarea unei monede stabile;

— liberul acces la pieţe;

— libertatea contractelor;

— deplina responsabilitate a întreprinderilor.

Crearea unui sistem perfect de condiţii pentru dezvoltarea economiei, nu trebuie să conducă însă la concluzia că activitatea economică este autonomă şi independentă. O astfel de dezvoltare reprezintă un succes real numai în măsura în care îi corespunde şi o dezvoltare pe plan social. Pentru gînditorii Şcolii de la Freiburg intervenţia statului în economie este permisă dacă are rostul de a întregi libertatea economică cu securitatea socială a individului. Pentru a sublinia importanţa componentei sociale în procesele economice, profesorul Alfred Müller-Armack, unul dintre protagoniştii Şcolii de la Freiburg, îi numeşte sugestiv noul sistem economic „Soziale Marktwirtschaft", ECONOMIE SOCIALĂ DE PIAŢĂ.

Această concepţie economică, în fapt substanţial diferită de economia de piaţă, aşa cum a fost gîndită şi practicată de liberalismul clasic, este concepţia economică adoptată şi pusă în practică de democraţia creştină din Germania. Ludwig Erhard, arhitectul punerii în practică a noii politici economice bazată pe conceptul de „economie socială de piaţă", politică economică ce a contribuit în mare măsură la înfăptuirea miracolului economic din Germania Occidentală după cel de al doilea război mondial, face în lucrarea sa apărută în anul 1957, „Wohlstand für alle" (Bunăstare pentru toţi) următoarea afirmaţie: „sensul social al economiei de piaţă este ca fiecare succes economic, oriunde ar fi realizat, fiecare avantaj obţinut prin raţionalizare, fiecare îmbunătăţire a randamentului muncii să fie făcute folositoare pentru binele întregului popor".

Concepţia democraţiei creştine despre „economia socială de piaţă" îşi are fundamentul spiritual în ideea despre libertatea responsabilă, aşa cum apare ea în concepţia creştină despre om. Cadrul legal al „economiei sociale de piaţă" a fost conceput şi realizat pentru ca fiecare persoană să se bucure de libertate, dar în acelaşi timp să dea dovadă de conştiinţa responsabilităţii sale faţă de semeni şi faţă de binele obştesc.

„Economia socială de piaţă" este un program economic şi social-politic pentru întregul popor. Principiile care îi garantează această calitate sînt:

— randament şi productivitate, dar şi dreptate socială;

— concurenţă, dar şi solidaritate;

— responsabilitate proprie, dar şi securitate socială.

Prin dezvoltarea „economiei sociale de piaţă" se urmăreşte stimularea iniţiativei personale şi o participare din ce în ce mai intensă la eforturile pentru progresul social şi politic. Spre această finalitate social-politică trebuie să se orienteze toate deciziile economice şi financiare. În acelaşi timp, „economia socială de piaţă" se opune restricţiilor socialiste care îngrădesc dreptul la libertate, socializării mijloacelor de producţie, precum şi formelor de economie necontrolată de factură liberalistă. Ea respinge privilegiile, ca şi orice formă de dirijism din partea statului. Respectînd aceste principii, „economia socială de piaţă" este capabilă să realizeze şi să asigure ca nici un alt sistem social libertatea personală, egalitatea şanselor, proprietatea, creşterea bunăstării şi progresul social. Un argument care pledează pentru o strînsă corelaţie între DEMOCRAŢIA CREŞTINĂ şi ECONOMIA SOCIALĂ DE PIAŢĂ.

PUNCTE CARDINALE

Ilustraţiile sînt asigurate de Muzeul Brukenthal

VATRA AMĂGIRILOR

rontul Salvării Naționale, acest vînt nostalgic al comunismului muribund, avînd conștiința zgomotos afirmată a condiției sale de „emanație", se pricepe de minune să-și compenseze „fîsîiala" politică prin fel și fel de practici diversioniste, al căror succes se datorează atît profesionalismului cu care sînt dirijate, cît și ignoranței credule a unei părți însemnate din electoratul țării. Multe li se pot reproșa „emanaților" noștri: anchiloza gîndirii, limbajul de lemn, handicapul moral, incompetența administrativă etc., dar un lucru trebuie să le recunoaștem: sînt adevărați maeștri ai insinuărilor și mistificărilor, ai diversiunii în genere, beneficiind de o îndelungată tradiție comunisto-securistă, pe care știu s-o valorifice fără „scrupule inutile" și să și-o impună la nevoie cu „pumnul și palma" (vorba unuia dintre „dumnezeii"-lor, pus acum la fereală, ca un adevărat deus otiosus).

Vă propun să ne oprim în rîndurile de față la marea diversiune numită Vatra Românească. Sună bine, nu-i așa? Atît de bine încît mulți români simțitori, dar naivi, ar fi în stare să-și dea viața pe pirostriile ei. „E vatra noastră, ține cu neamul", îmi explica nu demult, căzută în extaz, o învățătoare inimoasă dintr-un sat din Ardeal. „Mie nu-mi place de Iliescu, nu-mi place de F.S.N.; eu atîta știu: de vatra noastră românească!" E oarecum tragicomic să vezi cît ardent patriotism ardelenesc s-a împotmolit pe negîndite în această mocirlă demagogică, cu numele uzurpat dintr-un îndepărtat și glorios trecut românesc! O firmă luminoasă menită să ispitească sufletele iuți spre biologia infernală a naționalismului pervertit. Ca și sora sa bună, România Mare (o profanare încă și mai abjectă a unei noțiuni istorice sfinte, ce a început deja „să se ieftinească" în felul acesta!). S-ar cuveni curmate cît mai grabnic astfel de profanări strigătoare la cer, tocmai din venerație față de icoana veșnică a neamului și față de marii noștri morți.

Nu există, în pofida aparențelor, nici o continuitate morală și idiologică între naționalismul ardelenesc al lui Avram Iancu sau Octavian Goga și exhibiționismul șovin al oficinelor securiste de tip România Mare sau Vatra Românească. De la corifeii Școlii Ardelene și pînă la „poetul pătimirii noastre", marile conștiințe românești ale Ardealului și-au ridicat glasul și și-au ascuțit fapta în numele idealului dezrobirii naționale. Idealul acesta s-a împlinit la 1 Decembrie 1918 (iată, sînt 73 de ani de atunci...). Că balaurul s-a mai zvîrcolit o dată, în vremea celui de al doilea război mondial? Este adevărat, dar coada lui n-a izbutit să ne măture. Am rămas atunci și sîntem pînă azi stăpîni legitimi și neclintiți ai Ardealului. De ce să ne purtăm atunci precum „robii" de altădată?! De ce să agităm fără temeiuri serioase fantasmele unei istorii demult apuse?! De ce să refuzăm să adoptăm, în vorbe și în fapte, o mentalitate seniorială, de stăpîni legiuiți?!

Noi ne purtăm, în văzul unei Europe perplexe, de la Revoluție încoace, de parcă Ardealul ne-ar fi fost răpit și noi trebuie să-l căpătăm înapoi! Sau de parcă armata maghiară (care, în treacăt fie spus, nu ne-ar putea ține singură piept) s-ar afla concentrată pe granițe, gata de năvală! Străinii se gîndesc și pe bună dreptate că dacă ne agităm atît, înseamnă ori că sîntem slabi, ori că, mai grav încă, ne simțim nelegitimi. Antimaghiarismul delirant al unor avortoni iresponsabili, convinși, chipurile, că ei au îmbrăcat „cămașa morții" pentru cauza națională, n-a făcut, de un an încoace, decît să ne compromită în ochii întregii lumi civilizate. Ceaușescu însuși a fost în privința asta mai abil. El a făcut uneori o biată politică de struț, în vreme ce continuatorii săi fac în mod constant o politică de papagali...

De ce a avut nevoie Frontul de o Vatră Românească și de o agitație șovină atît de primitivă, cînd nici oamenii săi cheie nu prea sînt români?! Păi tocmai de aceea! Se știe că românul e sensibil la problema națională. Trebuie deci prins în laț și adus să-și voteze călăii pe calea aceasta. Și apoi, decît să se nască un naționalism autentic, mai bine să regizăm noi unul de paradă, pe care să-l putem controla și exploata. Și nu e rău, pe de altă parte, ca noi, neromânii, să trecem drept campioni ai patriotismului românesc. În ochii românilor, firește. Cît despre străini, dacă ne vor iscodi, vom spune ridicînd din umeri: nu noi, politicienii, ci apoliticii ăștia de la Vatra Romnească! În felul acesta neromânul profită, iar românul, la vreo înghesuială, va fi pus să ispășească...

Vatra mai e bună, apoi, pentru abaterea atenției publice de la realitate înspre ficțiune. Se inventează probleme false spre a fi escamotate mai ușor cele reale. Sau, vorba unui disident rus: „Comunismul întîi îți inventează o boală și pe urmă te vindecă de ea". Orbiți de patima națională, bieții români nici n-au habar cine îi joacă pe ațe. Față de așa-zisele „interese naționale", li se vor părea și oțioase și ireverențioase orice dispute interpartinice. Încet-încet li se va inocula sugestia că decît o sută de partide care își caută, chipurile, de interele lor, mai bine unul singur, dar care să caute, nu-i așa, la interesele țării! Și astfel se poate ajunge la struțocămila unui comunism național(ist), izbăvit de „splendorile Occidentului" și de „dezordinile" democrației. Ungurii vor fi puși cu botul pe labe (de alte minorități nu trebuie să vină vorba, cum cred că ați observat!), iar românii cîrtitori vor trebui trimiși „la muncă" sau puși la popreală, după caz, nu atît de organele legale ale Statului, cît de furia „legitimă" a turmelor transfigurate de patriotism, al căror păstor zîmbitor le va mulțumi și le va da binecuvîntarea, trimițîndu-i la... vatră.

Răzvan CODRESCU

Legatari testamentari

Comunismul este o religie. Marx, Engels și Lenin îi sînt profeții, iar înalții demnitari de partid, sacerdoții.

Comunismul este un virus căruia nu i se cunoaște leacul. Cine a prins acest morb din tinerețe rămîne marcat toată viața; nu mai scapă niciodată din ghearele lui.

Comuniștii își urmăresc implacabil țelurile, indiferent dacă drumul le este presărat cu flori sau cadavre. Să nu uităm că Zinoviev, Kamenev, Buharin și toți acoliții lor nu au abandonat comunismul nici cînd au primit glonțul tovărășesc în ceafă. **(Belu Zilber).**

Fidelitatea și supunerea comuniștilor față de PARTID le este mai scumpă decît viața. Și atunci să credem că la 22 Decembrie '89 au supraviețuit politic doar doi comuniști, Pîrvulescu și Verdeț? Doar ei să fi rămas credincioși jurămîntului rostit de Stalin, în 1924, la moartea lui Lenin? Și oare, fără temei a anunțat Gorbaciov că oferă azil politic comuniștilor din Estul Europei care nu se regăsesc în noul climat politic?

Pentru cine se mai îndoiește de existența unei mistici comuniste, redăm mai jos jurămîntul comuniștilor de pretutindeni la moartea lui Lenin. Prilej de meditație!

„Noi comuniștii, sîntem oameni de o structură deosebită. Sîntem făuriți dintr-un material deosebit. Noi sîntem cei care formăm armata marelui strateg proletar, armata tovarășului Lenin. Nimic nu este mai presus decît cinstea de a face parte din această armată. Nimic nu este mai presus de titlul de membru al partidului al cărui întemeietor și conducător este tovarășul Lenin...

Părăsindu-ne tovarășul Lenin ne-a poruncit să ținem sus și să păstrăm neîntinat marele titlu de membru al partidului. Îți jurăm, tovarășe Lenin, că vom îndeplini cu cinste această poruncă a ta!...

Părăsindu-ne, tovarășul Lenin ne-a poruncit să păstrăm unitatea partidului ca lumina ochilor. Îți jurăm, tovarășe Lenin, că vom îndeplini cu cinste și această poruncă a ta!...

Părăsindu-ne, tovarășul Lenin ne-a poruncit să păzim și să întărim dictatura proletariatului. Îți jurăm, tovarășe Lenin, că nu vom cruța forțele pentru a îndeplini cu cinste și această poruncă a ta!...

Părăsindu-ne, tovarășul Lenin ne-a poruncit să întărim din toate forțele alianța dintre muncitori și țărani. Îți jurăm, tovarășe Lenin, că vom îndeplini cu cinste și această poruncă a ta!...

Tovarășul Lenin ne-a vorbit necontenit despre necesitatea unei uniuni liber consimțite a popoarelor țării noastre, despre necesitatea colaborării lor frățești în cadrul Uniunii Republicilor. **Părăsindu-ne, tovarășul Lenin ne-a poruncit să întărim și să lărgim Uniunea Republicilor. Îți jurăm**, tovarășe Lenin, că vom îndeplini cu cinste și această poruncă a ta!...

De nenumărate ori Lenin ne-a arătat că întărirea Armatei Roșii și perfecționarea ei este una din sarcinile cele mai importante ale partidului nostru... Să jurăm deci, tovarăși, că nu ne vom cruța forțele noastre pentru a întări Armata noastră Roșie și Flota noastră Roșie...

Părăsindu-ne, tovarășul Lenin ne-a poruncit să păstrăm credință principiilor Internaționalei Comuniste. Îți jurăm, tovarășe Lenin, că nu ne vom cruța viața pentru a întări și a lărgi alianța oamenilor muncii din lumea întreagă, Internaționala Comunistă!"

Istoria Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice
Curs scurt
Editura Partidului Muncitoresc Român Buc. 1946
Pag. 358—359

DE VORBA CU DOMNUL MARIAN MUNTEANU

Marian Munteanu, împreună cu cei cîţiva studenţi care au format Liga Studenţilor în Universitatea din Bucureşti, aflîndu-se acuma la sfîrşitul ultimului an de studii, se pregătesc să încheie un ciclu din bogata lor activitate culturală, politică şi cetăţenească. Surprins de reporterul nostru într-un astfel de moment de cumpănă, i-a pus cîteva întrebări la care răspunsurile au fost cît se poate de semnificative. Le redăm cu maximum de fidelitate.

— Domnule Marian Munteanu, terminaţi, peste cîteva luni, facultatea. Ce gînduri vă animă în aceste momente sau, mai exact, ce aveţi de gînd să faceţi, ţinînd seama de ceea ce reprezentaţi?

— Politică, domnule.

— Dar aţi putea încerca o explicare a termenului sau, mai bine zis a modului cum înţelegeţi dumneavoastră acest termen?

— N-ar prea fi nu ştiu ce de explicat, dar la o precizare totuşi ţin.

— Anume?

— La definirea noţiunii, întîi, apoi a modului în care înţeleg eu să-i practic conţinutul. Politica, a nu se uita, potrivit legendei greceşti, pe care am moştenit-o noi în cultura europeană, este acel instrument, care, împreună cu focul, alcătuiau însemnele puterii lui Zeus, a divinităţii cu alte cuvinte. Or, Prometeu, uzurpatorul, a vrut să-l deposedeze pe Zeus tocmai de aceste însemne ale puterii sale.

— Şi a reuşit?

— După cum bine ştim toţi, cei ce am beneficiat de o cultură clasică, uzurparea a fost doar parţială; lui Zeus i s-a putut fura doar focul. Politica rămînîndu-i neatinsă şi-n dreapta lui, da?

— Aşa spune mitul.

— Atunci să pornim de la acest fapt. Politica rămînînd, în forma pură, un apanaj al Zeului, pe pămînt, muritorii, ca să poată stăpîni consecinţele dezvoltării şi utilizării focului divin, au trebuit să recurgă la simulacre.

— Altfel spus? La ce anume?

— Altfel spus, oamenii creînd civilizaţia născută pe urma focului, fără politică, chiar aşa cum şi-au imaginat-o ei, ar fi ajuns să n-o mai poată stăpîni. Or aceasta i-ar fi dat o satisfacţie Zeului păgîn.

— Şi atunci?

— Şi atunci s-ar fi ajuns la un fel de „science sans conscience". Nu se învăţa aşa oare în liceu cînd se ajungea la Rabelais, la faimoasa lui inscripţie de pe frontispiciul şcolii: „Science sans conscience n'est que ruine de l'âme?" (Ştiinţă fără conştiinţă e ruina sufletului).

— Precis, de unde şi concluzia, apoi, a unei egalităţi între termenii conştiinţă şi politică şi a unei indisolubile condiţionări a lor.

— N-aş zice chiar egalitate şi nici condiţionare ci mai degrabă o relaţie funcţională între ei. Şi ceea ce este mai important e că politica este, în cele din urmă, o chestie de conştiinţă.

— Includeţi politicul în sfera conştiinţei?

— Exact. Şi o precizare în plus. Potrivit vederilor mele, politica se subordonează luminilor conştiinţei.

— Lunecăm spre nevoia teoretizării sau a înţelegerii termenului de conştiinţă.

— Oarecum. Deşi nu vreau să ne complicăm, mă văd nevoit să spun că pentru mine, conştiinţa e o noţiune pe care o înţeleg în sens creştin, adică sufletul care are despre sine ştiinţa a tot ce cuprinde el în sine.

— Da, ar fi o traducere exactă a etimologicului: conştiinţă.

— Cu precizarea că pentru mine sufletul nu e stadiul cel mai dezvoltat al materiei, cum s-a învăţat, vrînd-nevrînd, timp de o jumătate de secol la şcoală, ci partea din acel suflu cu care Dumnezeu i-a dat omului viaţă, după ce l-a făcut din lut, după chipul şi asemănarea lui.

— Văd, deci, că sînteţi creştin, domnule Munteanu.

— Mai înainte şi mai presus de orice.

— Iar politica pe care aţi făcut-o?

— Şi ea, fireşte, mai întîi, şi mai presus de orice, creştină.

— Chiar fără nici o abatere, ţinînd seama că în conştiinţa multora, politica, totuşi, e şi un joc care nu se desfăşoară potrivit canoanelor creştine?

— Îi priveşte pe cei ce au făcut-o altfel. Eu o văd numai creştină şi aşa am de gînd s-o fac. Richelieu, Talleyrand, Père Joseph şi chiar Şaguna al nostru, vor fi avut ei socotelile lor cu Dumnezeu; eu însă nu ţin să-i concurez şi nici să-l cenzurez pe Dumnezeu în alcătuirea lumii, ca apoi să-i dau socoteală de ce am făcut.

— Totuşi, totuşi?...

— Totuşi, totuşi o mică abatere dac-ar fi s-o considerăm astfel, aş avea şi eu de la acest caracter universal al politicii creştine pe care am de gînd să-l fac.

— Anume? Care?

— Acela că-n exersarea politicii aş încerca să-mi favorizez puţin neamul. În sensul însă nu al defavorizării altora — cum s-ar putea înţelege dac-aş fi acuzat că cultiv paradoxul — ci al pornirii, la orice, mai întîi de la naţiunea mea.

— Deci o politică naţional-creştină?

— Da. Numai că aş prefera o formulare inversă: creştin-naţională, dar, în nici un caz în sensul cuzist al cuvîntului.

— V-aţi apropia de legionari atunci?

— Fac parte dintr-o generaţie care habar n-are de aşa ceva, sau, în orice caz, care a auzit numai blasfemii la adresa fenomenului legionar fără însă să i se dea posibilitatea să cunoască şi expunerea celor vizaţi, implicaţi în el.

— Şi prin urmare?...

— Dacă cineva cunoaşte bine fenomenul şi ar putea face anumite aprecieri, n-are decît. Eu aş fi curios să le aflu.

— Şi dacă totuşi s-ar găsi asemănări?

— Foarte bine, atunci ar însemna că, eu, care habar n-am avut prin educaţie şi instrucţie, de acest fenomen, mă integrez în el sau că, fenomenul mă implică fără ca eu să ştiu de aceasta. Extinzînd mental raţionamentul venim, şi fără să vrem, în întîmpinarea tezei că dacă un fenomen este viu şi făcut să fie şi să dureze el va dura şi va cuprinde inşii indiferent de ştirea sau neştirea lor.

— Aşa că n-aţi avea nici o vină dacă aţi fi integrat în el.

— Nu! Şi nici un merit, domnule; pentru că, din cîte am înţeles eu, acest fenomen legionar nu se rezumă la politic, adică te înscrii sau nu te înscrii în el. E ceva ce eşti sau nu eşti astfel prin naştere.

— Modernă înţelegere, domnule Munteanu.

— Modernă, nemodernă e a mea, domnule; a unui tînăr născut citadin, din părinţi români, student la o facultate de limbi romanice, pînă mai ieri, şi azi încă, dominată de o concepţie materialist dialectică de înţelegere a lumii.

— Şi atunci concepţia dumneavoastră creştină despre lume cum s-a născut în aceste condiţii?

— Probabil prin opoziţie, sau, ştiu eu, tocmai aici e miracolul de care se mirau şi ideologii sovietici — vorba lui Soljeniţîn — Societatea i-a educat şi instruit în spirit marxist-leninist şi ei au ieşit tocmai pe dos. Mirarea lor seamănă cu cea a găinii care a clocit ouă de raţă cînd îşi vede puii înotînd pe apă.

— Oricum, mare miracol, într-adevăr; dar să revenim puţin la politică. Ce partid din cele existente azi la noi vă reţine în gradul cel mai mare atenţia?

— Întîi cel comunist renăscut prin F.S.N. şi partidul muncii al lui Verdeţ. E partidul cu cea mai închegată structură, cea mai puternică disciplină (fapt datorită căruia a cîştigat alegerile).

— Să fi contat atît de mult disciplina?

— Fireşte că nu, ci-n primul rînd păstrarea mecanismelor puterii, prin vechii oameni rămaşi la posturi sau puţin rotiţi. Nomenclatura, securitatea nu erau dispuse să-şi piardă privilegiile. A fost un organism puternic ce s-a apărat cu mai multă vigoare decît l-au atacat adversarii.

— Deci vă admiraţi adversarii?

— Nu pentru ceea ce sînt ei, ca adversari, ci doar pentru disciplina şi înţelegerea intereselor lor, de care au dat dovadă.

— O viziune cavalerească a luptei?

— Creştin fiind nu o pot concepe altfel.

— Bine, dar altă formaţiune politică sau partid care să vă fi atras atenţia, nu mai există?

— Da, cele creştine sau care-şi spun creştine. Chiar dacă nu sînt în practici. Toretic mă interesează prin felul în care îşi expun ideologiile, programele, platformele şi practic prin etica de care dau dovadă în viaţă, de valoarea morală a reprezentanţilor lor.

— Deci să-ncepem cu cel naţional ţărănesc, creştin şi democrat.

— Da, dar ar fi trebuit să-ncepeţi cu unul şi mai categoric creştin, Uniunea Democrat Creştină sau Creştin Democrată de pildă. Ce poate suna mai frumos decît o „uniune creştină". Şi totuşi nimic mai flagrant în aceste partide sau uniuni decît amoralismul unor reprezentanţi de-ai lor sau, mai mult, acategorialismul lor.

— Puteţi da un exemplu?

— Mai multe chiar, dar să mă opresc la unul singur, la acel faimos domn, Vladimir Fulger, care-şi mai spune şi „politolog pe deasupra" semnînd şi ca secretar, mi se pare, şi care n-are nimic comun cu creştinismul decît faptul că-l deserveşte în cel mai ordinar mod şi că-i botezat poate (deşi am auzit că şi-a schimbat şi numele).

— Şi alte exemple?

— Cu zecile, dar să nu ne pierdem în particularizări luînd partidele pe rînd, pentru că nu aceasta este important, ci felul cum aceste partide se pot debarasa de inşii care le compromit.

— Uniunea Democrat Creştină s-a debarasat de Vladimir Fulger şi de Mihai Grama, dacă vă interesează acest lucru.

— Mă bucur, numai nu cumva să mai fi rămas şi alte defecţiuni.

— Semnalaţile, dacă le ştiţi.

— O voi face ori de cîte ori voi remarca aşa ceva la un partid creştin.

— Numai la un partid creştin?

— În primul rînd la un partid creştin pentru că celelalte nu mă interesează decît teoretic.

— Vreţi să intraţi în vreunul?

— Aş vrea să intru în cel cu organizarea cea mai bună, cu disciplina cea mai riguroasă, cu oamenii cei mai morali.

— Şi dacă nu găsiţi un astfel de model ideal?

— Atunci aş vrea să creez sau să se creeze o mişcare de tineret care să-mi satisfacă toate aceste exigenţe: creştine, morale şi naţionale.

— V-aţi gîndit la un nume, simbol?

— Să nu anticipăm domnule, căci de va fi să se nască, se va naşte oricum, iar dacă s-a născut cumva cu atît mai bine, îşi va purta numele pe care-l merită.

Interviu consemnat de
Marcel PETRIŞOR

Se bagă şi se dă

Statele centralizate au apărut în Orient. Originile lor sînt în **societăţile palaţiale**, societăţi gravitînd în jurul unui **palat**, palat ca expresie a unei concentrări de avere şi de putere. Statele comuniste s-au definit ca state centralizate, funcţionînd pe baza principiului formulat de bolşevici: **centralismul democratic** (Stalin căruia i-a plăcut să se împăuneze cu preocupări de lingvistică n-a băgat de seamă că sintagma cuprinde o contradicţie în termeni). Desigur, au existat state centralizate, dar cu structuri diferite de acestea, şi în alte părţi ale lumii.

Raţiunea de a fi, exprimată public de către statele centralizate vechi, din Egipt pînă în China, a fost aceea de a hrăni poporul. Aşa s-a născut ceeea ce cunoaştem noi astăzi la comunişti: fondul centralizat de stat. Raţiunea de a fi, neexprimată public, a acestor state, a fost aceea de transformare a omului liber în sclav, a indivizilor lucrativi în mase muncitoare, deci a indivizilor care prin activitatea lor cîştigă ceva, în mase depersonalizate, care efectuează o activitate obligată, prin care, în fapt, îşi asigură doar subzistenţa, simţită — prin reducţie — existenţă.

Societăţile comuniste, ca restauratoare moderne (de aici anacronismul lor = situare în afara timpului) ale societăţilor palaţiale antice şi-au asumat datoria, nesolicitată de nimeni, de a hrăni indivizii. Pentru a fi realizabil acest obiectiv, indivizii au fost masificaţi, prin proletarizare. Insuccesul statelor comuniste a fost chiar acesta: **neputinţa de a-şi hrăni propriile popoare.** S-a pornit de la situaţia în care popoarele reuşeau să se hrănească şi s-a provocat situaţia în care ele nu se mai puteau hrăni decît prin stat. Dar trecuseră milenii în care calitatea culturală se modificase.

Societăţile „capitaliste" au fost arătate cu degetul că păcătuiesc prin supraproducţie, care le va induce periodic **crize de supraproducţie**, dar s-a pierdut din vedere că societăţile comuniste suferă de o **criză continuă**, nu periodică, **de subproducţie.**

Aşa s-a născut **raţia**, raţionalizarea, deci **porţia** primită pe cartele sau croită ad-hoc la coadă. **Cu cartele sau fără cartele au apărut** COZILE şi verbele **se dă şi se bagă.** Ce se dă şi ce se bagă sînt întrebări esenţiale în lumea în care destinul ne-a aşezat. Din ambiguitatea lor, rezultă condiţia labilă între hilot şi cerşetor. **Se dă,** dar se vinde pe bani. **Se bagă,** dar oficial se livrează către populaţie (termen folosit şi în biologie: populaţia de urşi, de capre, de gîndaci, de rîme etc.).

În spatele verbelor **se dă şi se bagă** stă puterea şi slăbiciunea statului care şi-a propus să fie proprietar şi posesor, dar care se prăbuşeşte pentru că nu poate fi şi producător. A-i cere de mîncare şi a nu fi în stare să dea, este ultima cerere care i se mai poate face. Jocul dintre cerere şi ofertă încetează prin subnutriţie. Ori moare poporul, ori dispare statul cu asemenea chip. Fără hrană nimic viu nu există.

Ion UNGUREANU

RECUNOȘTINȚĂ

Rezistența armată din munții României n-a fost un război de partizani, n-a avut caracter partinic sau etnic, cu atît mai puțin a fost un război civil. Cu mii de jertfe, în mii de feluri, cu chinuri și osteneli, ființa națională a răzbătut pînă în decembrie 1989.

Mîndria unui neam se apără cu arma în mînă. Celor ce s-au înfrățit cu stîncile munților și cu fiarele pădurilor, celor ce și-au dat sîngele sau au murit în torturile securității, celor ce au riscat totul ajutîndu-i, un pios gînd de recunoaștere. În veci fie slăvit numele Tău, Doamne.

Rezistența armată din Munții Făgărașului a durat între anii 1948—1957. M-am întrebat, și s-au întrebat și alții, cum s-a putut rezista atîția ani, în condițiile în care regimente de securitate își desfășurau forțele în munți și în regiune, cantonate împrejurul munților: la Cincu, Sîmbăta de Jos, Curtea de Argeș, Zărnești, și terminînd a se instala permanent chiar în munte: la Dejani, Cumpănia, Sîmbăta de Sus, Victoria, Mîrșa, cabanele Voinea, Plaiul Foii.

Una din cauze a fost sprijinul oamenilor din regiune. Ne-am bucurat de dragostea lor, ne-au adăpostit și alimentat ca pe copiii lor. Unii dintre ei au fost atît de legați de grupul de rezistență încît îi socoteam atunci ca făcînd parte din grup. Erau oameni, care la chemarea noastră, dacă împrejurările externe ar fi devenit favorabile, ne-ar fi susținut cu arma în mînă. Voi aminti din memorie numai pe cîțiva, căci e vorba de mii de oameni. Toți ar trebui amintiți căci la vremea aceea de teroare și o cană de apă dată unui „bandit" dacă s-ar fi aflat, însemna bătăi și chinuri, mulți ani de temniță și uneori moartea în beciurile securității, la canal sau prin închisori. Aș caracteriza ajutorul dat de acești oameni prin cuvintele țăranului Gheorghe Buta din Jibert care la obiecția noastră că ne dă prea mult, a spus: „Dragii mei, eu sînt stupar și știu că ultima picătură de miere din stup albinele o dau reginii. Voi sînteți regina noastră, nădejdea noastră pentru mai bine".

Acești oameni ne-au dat nu numai alimente, îmbrăcăminte, armament, adăpost, medicamente și uneori loc pentru mormînt în grădina lor, dar și informații despre mișcările trupelor de securitate, cantonamentul lor, strategia și tactica lor.

În anumite locuri în cîmp, cînd coboram din munte, la locuri știute, găseam mesaje ce conțineau toate noutățile din regiune, foarte prețioase pentru noi. Confruntam cele citite cu informațiile primite direct și stabileam viitoarele noastre mișcări. Simțurile noastre erau veșnic treze dar datele primite, cu riscul atîtor oameni, ne erau de cel mai mare folos.

Amintind numele acestor oameni, încep cu preoții uniți fugiți de la casele lor, Moldovan din Recea, Motoc din Săsciori și Ion David din Sărata. Este cel care a stat ascuns șase ani, multă vreme împreună cu noi, și care a căzut în iarna 1954, împușcat într-o glugă de coceni unde era ascuns. Părintele Stanislav din Lisa ne-a fost sprijin permanent și ne-a făcut legătura cu un grup de ofițeri. La fel au participat la lupta de menținere a identității naționale preoții ortodocși: Ion Năftănăilă din Breaza, Dîmboi, Nichita Bălescu din Viștea de Sus, Cornel Dascălu din Arpașu de Jos. Părintele Ghindea din Drăguș moare în urma bătăilor de la securitate. Acești preoți nu ne-au fost numai oameni de sprijin, dar și confesori, atunci cînd coboram pentru a ne mărturisi și cumineca.

De mare ajutor ne-au fost medicii: Stroia din Făgăraș, Vasile Munteanu din Lisa alături de fratele său Octavian, Gheorghe Brescan din Sîmbăta de Jos, Halmaghi din Părău, Gheorghe Cornea din Veneția și doctorul Stanciu din Viștea de Jos, ucis la securitate.

Din primul moment ne-au sărit în ajutor oameni ce cu timpul s-au dovedit a fi de nădejde, cum sînt cei care în sat poartă porecla de Delcă. Apoi Vătășoiu și Nelu Ristoaii din Breaza. Prin Delcă am fost ajutați de Ostecioaia Gheorghe din Liteni — Baia, care făcea parte din Miliția Capitalei. Ni s-au alăturat apoi oamenii din Gura-Văii, Gheorghe Fărcășan, invalid de război, care ani de zile a dezinformat securitatea, Vasile Iazea, tîmplarul Traian Iaru, cel care ne-a construit lăzi pentru transportul și păstrarea alimentelor, Nicolae, Aurel și Ioniță Cristian, Nicolae Popa, Maxim Leabu, Virgil Stoica, Virgil Sotcan, Gheorghe Breneș, Gheorghe Aldeilie, Matei Iaru și mulți alții.

În Iași am tras la Gheorghe Peptea, la Florea, Aurel Lupu și Ion Mareș. În Săvăstreni aveam adăpost în casa lui Gheorghe și Aurel Micu, în Săsciori la Barbu Iosif, în Hurez la Ion Țețu și Nică Basu. În Recea ne-au primit Nicolae și Ion Petrișor, Ion Paparad (Itu), Ion Zăgan, Nicolae Rahal, Dumitru Lungociu și David Soflea, în Dejani, Miloșan Pandele și Liviu Receanu.

Din Pojorîta îl știu pe Drugă, Cristian Ion, din Voivodeni pe ciobanul care l-a găzduit pe Andrei Hașiu cînd a fost împușcat. În Sîmbăta de Jos eram adăpostiți, cînd treceam pe acolo, de Octavian Damian, Victor Mîndra, Gheorghe Bolovan, Ion și Ariton Ieșanu. Gheorghe Cordea ne-a făcut legătura cu colonelul Arsenescu. În satele Rîușor, Ileni, Mîndra, Toderița au fost atîția oameni care ne-au primit și ajutat încît nu le pot nici trece numele. Dumnezeu să-i binecuvînteze, pe ei și pe urmașii lor, în numele neamului românesc cel îndelung prigonit pentru Sfînta Dreptate.

Pe-atunci, aveam la Ileni o casă, unde veneam, descuiam, ne odihneam o zi, două, și plecam punînd cheia într-un anume loc pe care-l numeam „La domnișoara". Această casă a fost pusă la dispoziția noastră de o tînără învățătoare la o școală undeva departe. Se numea Maria Cornea. Cu numele acesta au fost mulți legați de Rezistența din munți, începînd cu studentul Marcel Cornea, căzut lîngă atîția alții să spele cu sîngele lor mișelia vîndutților de neam. Peste ani, din această familie se va ridica acea „Sfîntă Duminică a neamului românesc" pe care o lume întreagă o va cunoaște, respecta și prețui: Doina Cornea. Dealtfel multe familii au adoptat o atitudine opusă regimului sau măcar de ajutare a celor ce i se opuneau. Lucrul a fost repede luat în seamă de securitate. Intra în metodele lor. Destul era să te cheme Cornea, Hașiu, Borza, Sima, Petrașcu, Cristian sau Gavrilă pentru ca securitatea să nu mai considere necesar alt motiv să te aresteze, ancheteze, să-ți moaie oasele.

Mult, mare a fost sprijinul pe care ni l-au acordat femeile din acest colț de țară. Întîi cînd soseam într-un loc nu trăgeam la un om ci la o familie. În timp ce bărbații vorbeau cele necesare, soțiile, mamele, fetele pregăteau de mîncare, ne omeneau și tot ele ne puneau merinde de drum. Nu le vom putea niciodată mulțumi destul pentru tot ce au făcut pentru noi mîinile lor harnice, inima lor.

Un gînd de adîncă recunoștință am pentru intelectualii și țăranii din Viștea de Jos adunați în jurul lui Olimpiu Borza și a celor din satele vecine, zeci de oameni, cu casele și inimile deschise, pentru Ion Cristian, croitorul din Ucea de Sus, care ne cosea haine, de nenea Trandafir, țigan din Arpașu de Jos care a dus de nas securitatea mai bine de un an. Același rol ca a lui Olimpiu Borza l-au avut în vestul Țării Oltului frații Remus Budac și E. Maline, nepoți ai haiducului Andrei Budac.

Peste Olt, la Găinari, pădurarul Vasile Banciu ne-a ajutat ani de-a rîndul ca și familia Toader din Colun, Dragoman din Țichindeal, familia Leancu și Dăișoreanu din Merghindeal, Iftisu, Aroneasa, Ion și Constantin Comșa, Nicolae Gavrilă din Cincu și Mihai din Bărcuț. Nu pot s-o uit pe familia Bîrsan din Retiș la care au iernat trei oameni de-ai noștri într-o iarnă, ca și familiile fraților Nicolae și Ion Grecu din Șoarș care ne-au ocrotit o iarnă și ne-au ajutat ani de-a rîndul în condiții în care de abia își puteau asigura din munca lor cele necesare pentru ei și copiii lor.

Neuitați vor rămîne pentru noi familia Mureșan din Dăișoara la care am ajuns în prag de Crăciun șapte dintr-ai noștri și care ne-au oprit să plecăm de la ei: „Dacă Dumnezeu v-a îndrumat pașii la casa noastră, tot el ne va ajuta să trecem iarna cu bine".

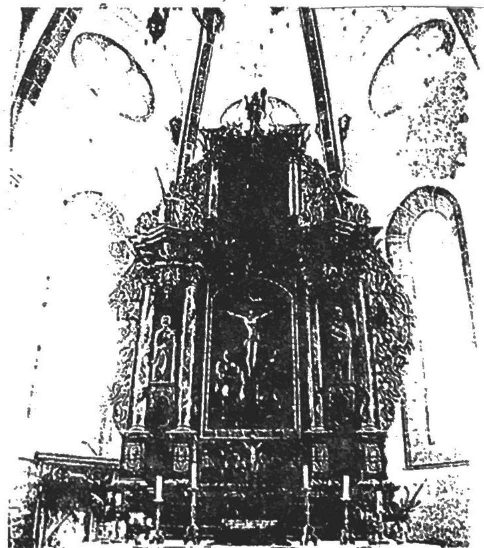
În satul Jibert sîntem ajutați deopotrivă de români și sași. Ca și la Gheorghe și Ion Buta eram primiți și ajutați de sașii Gölner Georg, casa cu numărul 14, Wagner Mihai, numărul 66, Roth Mihai, nr. 150, Gölner Ana și Tontsch Katherine la nr. 52. Memoria ne mai lasă, dar aceste numere de casă, imprimate atunci cînd viața unui om putea depinde de-o mică neatenție, le țin minte și acum.

Sînt foarte mulți oamenii a căror nume le-am uitat în cei patruzeci de ani care au trecut. Dar sînt mulți și cei pe care n-am știut niciodată cum îi cheamă, dacă eu n-am fost pe la casele lor și ceilalți luptători, ajutați și ascunși de ei, au căzut apoi ducînd în mormînt secretul nume al celor care i-au ocrotit.

Dacă vreodată neamul românesc, ieșit la lumină, va ridica un monument spre amintirea celor ce au luptat, s-au jertfit și au rezistat în munți aș vrea să nu se uite să se scrie un cuvînt săpat în piatră pentru ciobanii români. Pe ambele versante ale Carpaților făgărășeni acești oameni au fost frații noștri. Noi înșine fiind de prin aceleași sate cu aceleași frămîntări și suferințe, aceeași dragoste pentru pămîntul moșilor și strămoșilor noștri, aceleași gînduri pentru viitor, am fost un trup și un suflet. Ei ne-au ajutat nu numai cu alimente dar cu sfaturile practice, bune, care ni le dădeau și cu cele rele, înșelătoare, pe care le dădeau securității. Ciobanii nici nu prea se străduiau să-și ascundă sentimentele. Ofițerii de securitate își dădeau seama că sînt priviți cu dușmănie, că oamenii munților sînt de partea noastră, și cînd aveau ocazia se răzbunau crunt. Pentru noi era sărbătoare cînd vedeam că oile vin la munte și ne întristam cînd venea toamna și coborau lăsîndu-ne singuri. Din sutele de ciobani care-mi trec prin minte mă opresc la bătrînul Chesoi din Recea care veri de-a rîndul ne-a fost ca un părinte, purtînd regimente de securitate pe drumuri zadarnice, în înțelegere cu noi. La fel Gheorghe cel mare din Voivodeni, ca și Traian Nistor din Gura Văii. Îmi vine în minte Tucă din Domnești, Mucenic din Corbi. Fără ajutorul ciobanilor n-am fi putut trăi în munți. Ne-am bucurat și de sprijinul turiștilor întîlniți întîmplător, sau anume, care ne-au aprovizionat cu articole de îmbrăcăminte, cu noutăți și cu dovezi de prietenie.

Dacă populația din Țara Făgărașului s-a purtat astfel cu noi, la rîndu-ne am făcut tot ce am putut ca să vadă că le sîntem recunoscători, că-i iubim și că ne-am ridicat și pentru ei pentru toți. Văzîndu-le sufletul mare, sacrificiile, riscurile la care se expuneau ajutîndu-ne, simțeam că avem pentru cine lupta și muri.

ION GAVRILA

MILA

Puternic e fundul oceanului
Indura povara noianului;
Puternic e focul etericul
Alungă din lume-ntunericul;
Puternică-i apa de asemenea
Că roade și fierul și cremenea;
Puternică baterea vîntului
Încinge rotundul pămîntului;
Dar mila, cu cît mai puternică
Îndură o lume nemernică!

Nemernic cu fratele geamănul,
Nemernic cu semenii seamănul
Și-aproapele meu,
Iar cel ce-i califie — sînt eu!
Aiud 1952.

NICHIFOR CRAINIC

ÎNVIEREA

Sub vraja mîngîierilor de soare,
Natura'n strai de floare s-a'mbrăcat,
Plutește-n lume duh de sărbătoare,
Căci azi din morți Cristos a înviat!

Nădejdi primăvăratice ne-nbie
Să ne trezim din ură și păcat,
Iubirea și credința-n noi să-nvie,
Căci azi din morți Cristos a înviat!

Cu sufletele-n volburi de lumină
Și-nflăcărați cu cugetul curat
Să ne-nfrățim în dragoste creștină,
Urîndu-ne Cristos a înviat!

Serafice cîntări de biruință,
Zdrobesc cătușe și dărîmă porți
Sus inimile frați de suferință,
Căci azi Cristos a înviat din morț.

Zarca Aiudului 1956

NICHIFOR CRAINIC

Gînduri de „Pe muntele Ebal"

Cartea „Pe muntele Ebal" de Teohar Mihadaș e o carte în care abundă infraumanul și fabulația. Poate pentru acest motiv, d-l Valentin Tașcu, în cele scrise pe coperta cărții, o socotește un roman. În fond autorul evocă diferte persoane cu numele lor reale și situații cu care a venit în contact în timpul cît a fost deținut politic. Ar fi deci o carte de amintiri din pușcărie.

Dat fiind că și eu am trecut prin aceleași situații, mai ales în ce privește capitolul Aiud, mi-aș permite să afirm că nu toate cele pe care le povestește d-l Mihadaș, le-a și trăit.

D-l Mihadaș a stat în Aiud din decembrie 1949 pînă în iunie 1950, după cum afirmă în carte. Eu am stat ceva mai mult în această temniță, adică vreo 15 ani, încît după un sejur atît de îndelungat pot spune că am cunoscut mai bine Aiudul decît d-sa.

Las la o parte un număr de nepotriviri cu realitatea din cartea d-lui Mihadaș și mă opresc la cazul Nichifor Crainic, pe care d-sa îl prezintă în carte.

În perioada 1949—1950, d-l Mihadaș a fost cazat la Aiud în secția I. În acel timp Nichifor Crainic era cazat la Zarca. Zarca, trebuie să știe d-l Mihadaș, nu era o celulă de pedeapsă, cum afirmă în carte, ci o clădire în incinta închisorii cu vreo 50 de celule, care avea un regim de detenție mai sever. Aceasta o afirm cu certitudine întrucît și eu eram cazat tot acolo și îi știam pe toți locatarii, inclusiv pe prietenul d-sale Tonegaru, căci îi vedeam pe fereastră cînd erau scoși la plimbare. Obloanele de la geamuri, ca să nu poți vedea nimic afară, despre care scrie d-l Mihadaș, s-au montat numai după trei ani de la plecarea sa din Aiud, adică în 1953. Dacă aș sta să caut astfel de nepotriviri cu adevărul, aș găsi nenumărate în cartea d-lui Mihadaș. Dar să revenim la cazul Nichifor Crainic.

Crainic fiind deci în acea perioadă la Zarcă nu putea să fie și în fabrică după cum este relatat în pasajul pe care îl voi reproduce, deoarece deținuții din Zarcă erau ținuți într-un regim sever de izolare, pe cînd cei din fabrică se bucurau de un regim oarecum mai relaxat. Nici d-l Mihadaș nu lucra în fabrică pe atunci. De asemenea țin să afirm că în timpul celor vreo 17 ani de temniță, cîți am executat, nu am văzut un director de pușcărie cu polonicul în mînă, împărțind mîncarea la deținuți. Polonicul îl mînuiau bucătarii deținuți sau plantoanele în prezența gardianului. Și acum să cităm din „Pe muntele Ebal" (pag. 108—109):

„Într-o dimineață, distribuind terciul însuși directorul, celor ce munceau în fabrică — pentru că restul nu primea nimic dimineața — (afirmație falsă, deoarece și restul deținuților primeau terci, dar cu un polonic mai mic. n.n.), s-a petrecut următoarea scenă: după ce Dorobanțu (directorul închisorii n.n.) a terminat cu distribuirea porției legale de terci, a continuat să ofere supliment din ce mai rămăsese-n fundul ciubărului. Cu gamela-n mîini, aplecat într-o atitudine de mizericordioasă încovoiere, primul care înainta cîinește, cu grijă mare, spre ciubărul cu supliment de terci, era Nichifor Crainic. Atunci directorul umple cu vîrf polonicul și, mișcîndu-l precum o cădelniță pe sub nas de cîteva ori — Nichifor urmărea ca un grivei, mișcînd ritmic capul după polonic: sus-jos, jos-sus —, îl întrebă:

— Nichiforaș dragă, există Dumnezeu?

— Nu există, să trăiți domnule comandant, a răspuns cu hotărîre Crainic. Apoi, continuînd: Dați-l în paști de Dumnezeu... O excrocherie zămislită de către niște tîlhari, ca să prostească lumea și s-o țină-n ticăloșie".

Eu nu exclud posibilitatea ca Nichifor Crainic, în anumite circumstanțe, să fi spus că nu există Dumnezeu, dar ceea ce relatează d-l Mihadaș aici este pură fabulație. Cui îi folosește?

În sufletul lui Crainic se luptau îngeri și draci. Pe noi cei ce am stat în preajma lui ne interesau bătăliile pe care le cîștigau îngerii. Atunci, din cugetul lui, izvorau versuri ca acestea:

Tu care Te-ascunzi în eterna-Ți amiază
Și lumea o spînzuri în haos de-o rază,
Metanie Ție și slavă.

Tot tineretul de atunci din închisoarea Aiud învăța cel puțin o poezie din Crainic sau din Radu Gyr. Unii știau pe de rost tot ce au creat acești poeți în cursul anilor lor de detenție, căci neexistînd posibilitatea de a scrie, poeziile se transmiteau pe cale orală. Poate că bunul simț ar fi trebuit să-l rețină pe d-l Mihadaș de a se avînta în această fabulație, avînd în vedere că a fost chiriaș în casa familiei Crainic în timp ce pater-familiae se găsea în detenție și chiar dacă doamna Crainic a murit, poate mai trăiește Nina Crainic, căreia în mod sigur nu i-ar face plăcere să audă astfel de povești puse pe seama tatălui său.

În această privință d-l Mihadaș recidivează căci în cartea d-sale „Dumbrăveni" îl descrie pe gazda sa prof Ungureanu drept un curvar, deși fiica acestuia era în viață. La fel, pe preotul Acelenescu care l-a găzduit într-o vacanță îl prezintă ca pe un om decăzut. În felul acesta d-l Mihadaș se plasează pe poziția chiriașului care vrînd să lase o amintire de neuitat gazdei își depune, la plecare, propriile excremente în camera pe care a locuit-o.

Dar d-l Mihadaș aduce și elogii unor personalități din detenție. E cazul Profesorului Ion Petrovici despre care spune că ținea prelegeri de filozofie colegilor de celulă. Nu redă nimic din aceste prelegeri, în schimb relatează următorul fapt din viața Profesorului Petrovici pe care îl citez:

„... sau ca atunci cînd, mergînd cu un prieten pe stradă în București și trecînd pe lîngă dînșii o limuzină cu un domn într-însa care l-a salutat cu adîncă reverență, l-a întrebat pe prieten, după ce mașina s-a dus: 'Știi cine-a fost domnul?"... 'Nu', răspunse prietenul.

— Este celebrul doctor N. Nu-l cunoști pe celebrul N.?

— Nu, răspunde iarăși prietenul, iar profesorul conchide:

— Pe femeia acestuia am posedat-ooo!"

Atît a considerat d-l Mihadaș demn de reținut din prezența Profesorului Ion Petrovici în cultura românească și din încercările la care a fost supus pentru credința sa în valorile neamului.

Personal nu l-am cunoscut pe Profesorul Ion Petrovici, dar mi-a parvenit o poezie de-a sa, compusă în detenție și pe care am reținut-o. O redau din memorie:

Fîșii solare ocolesc pereții,
Înaintînd cu pas mărunt dar spornic
Și-nseamnă pentru noi anahoreții
Tăiați de lume, singurul ceasornic.
Dar iată neguri prind să năvălească,
Ștergînd de tot luminile solare,
Scăpat de confiscarea omenească,
Al nostru orologiu acum dispare.
Cu spațiul micșorat pîn-la himeră
Cu timpul astupat ca de cenușă
Parc-am ajuns la a vieții frontieră,

Simțind neantul c-a sosit la ușă.

Cartea d-lui Mihadaș, „Pe muntele Ebal", zugrăvește cu predilecție aspectul vulgar și trivial al vieții de detenție, legat de polonic și de tinetă. Planul spiritual al vieții de detenție este foarte palid redat de d-l Mihadaș. Nu l-a întîlni, sau nu l-a interesat?

D-sa scrie în carte că la celular, pe aripa dinspre nord, erau legionarii, cărora închisoarea le oferea condiții de detenție mai vitrege și că odată a fost în primejdie să fie și d-sul mutat printre ei, dar a avut noroc cu intervenția îngerului său salvator, plantonul evreu Costică Linden, care l-a influiențat pe gardianul Bălțatu să-l rețină. În continuare, în secția I. Cine știe dacă acest avantaj nu a fost de fapt un mare deserviciu. Dacă d-l Mihadaș ar fi ajuns la celular, ar fi trăit poate viața la un alt nivel spiritual și sub acest aspect ar fi fost un avantaj. I-ar fi putut întîlni acolo pe Noica, M. Vulcănescu, Radu Gyr. Ar fi fost, în acelaș timp, un avantaj și pentru noi cititorii căci am fi citit poate o carte cu mai puține înjurături și pornografii.

În ce privește procesul de reeducare de la Pitești, d-l Mihadaș prezintă o versiune destul de apropiată de cea pusă în circulație de către comuniști, respectiv de Securitate, scoțîndu-l ca autor principal al reeducării pe N. Pătrașcu. Despre Nikolski și echipa sa nici o vorbă. Poate nici n-a auzit de el. Iată cum prezintă d-l Mihadaș lucrurile în legătură cu reeducarea de la Pitești:

„A fost creată în pușcăria de la Pitești, ca urmare logică a convenției secrete dintre Ana Pauker și profesorul legionar Pătrașcu. Comuniștii, neavînd decît ici-colo cîte o rîză de membru, s-au hotărît să-i atragă-n tîrla lor pe legionari, luptători încercați și care nu se deosebeau ca structură revoluționară de comuniști decît prin aceea că erau niște comuniști sentimentali, mistici și impulsivi.

. . . .

Pătrașcu, pe de altă parte, naiv și iresponsabil, credea că o dată instalat în casa comuniștilor va putea să-i mineze într-o bună zi și să le ia locul la conducere. A dat deci ordin să se înscrie toți legionarii în partidul comunist. O dată intrați aici, băieții au început să se organizeze și să activeze în secret ca legionari. Au fost ușor demascați de către agenți recrutați chiar din sînul lor, judecați și condamnați sau obligați să execute în continuare pedepsele primite în timpul guvernării Antonescu". (Pag. 173).

Îl întreb pe d-l Mihadaș dacă poate face dovada existenței unui astfel de ordin emis de N. Pătrașcu. De asemeni îl întreb pe d-l Mihadaș dacă știe vreun legionar care a primit ordin să se înscrie la comuniști. Și de astădată autorul fabulează.

În legătură cu această convenție realizată între conducerea legionară și comuniștii iată și versiunea d-lui Virgil Ierunca din cartea sa „Fenomenul Pitești". Deși socialist și antilegionar, spiritul de onestitate îl călăuzește pe Virgil Ierunca spre a fi cît mai aproape de adevăr:

„Tratativele pentru un fel de pact de neagresiune au fost duse, pentru comuniști, de Nikolski, Teohari Georgescu și Ana Pauker, iar pentru legionari de Pătrașcu, Victor Negulescu, Nistor Chioreanu.

Conform acestui pact, legionarii se angajau să nu participe sub nici o formă la alegeri, nedînd concursul lor partidelor țărănist și liberal; să se autodizolve ca organizație politică; să renunțe la orice formă le agitație antisemită; să dea deplină libertate membrilor Gărzii de Fier de a se înscrie în partidul comunist.

În schimb, comuniștii promiteau să elibereze pe toți legionarii din lagărul de la Tîrgu-Jiu, ca și pe cei condamnați de Antonescu". (Pag. 69).

E o vădită diferență între cele două versiuni. D-l Mihadaș dovedește aici fie lipsă de informație, fie lipsă de onestitate

La fiecare carte cititorul caută, pe cît posibil, să prindă mesajul autorului către cititor. Am încercat și eu să surprind acest mesaj din „Pe muntele Ebal" și cel pe care l-am găsit e că, în pușcărie, d-l Mihadaș a fost cel mai formidabil dintre toți. Păcat de brazii care au fost doborîți pentru a realiza o astfel de maculatură!

Gheorghe BRAHONSCHI

TRĂDAREA BASARABIEI

(urmare din pag. I)

a fost întotdeauna: o agentură sovietică. Semnarea la Moscova, de către domnul Iliescu, a tratatului de prietenie a dovedit încă o dată în plus, dacă mai era nevoie, că încă nu s-a găsit moașa care să taie cordonul ombilical cu care am fost legați atît de mult timp de Uniunea Sovietică.

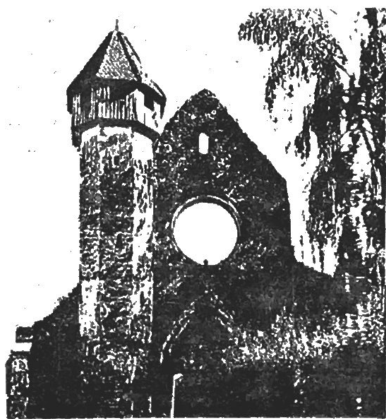
Așadar, în timp ce frații noștri dintre Prut și Nistru stau cu ochii ațintiți spre Țară, nutrind speranța că ziua în care toți românii se vor regăsi între aceleași hotare nu este departe, domnul Iliescu, în complicitate cu guvernul Roman prin ministrul său de externe, semnează la Moscova un tratat de „prietenie“ care ne readuce, pe o durată de 15 ani, din nou în orbita Uniunii Sovietice. Nici nu s-a uscat bine cerneala de pe documentele care au consfințit desființarea Pactului de la Varșovia și România dă exemplu celorlalte state „foste comuniste“ cum să refacă blocul sovietic.

Nici o vorbă despre ruperea Basarabiei de trupul Moldovei în 1812 în urma unui tîrg murdar între marile puteri, așa cum au fost în istorie nenumărate astfel de tîrguri cărora le-au căzut pradă statele mici. Nici o vorbă despre Actul Unirii de la 27 martie 1918 cînd Basarabia **„s-a unit pentru totdeauna cu Mama sa România“**. Nici o vorbă despre tratatul Ribbentrop-Molotov cînd România a căzut din nou victimă imoralității nerușinate a marilor puteri. Nici o vorbă despre Tratatul de pace de la Paris din 1946 semnat de politicieni străini de neam și de țară care au întins pe tavă, fără remușcări, hulpavei Uniuni Sovietice, Basarabia și Bucovina.

Pentru a legitima ocuparea Basarabiei **de către Uniunea Sovietică, domnul Iliescu invocă inviolabilitatea frontierelor prevăzută de Tratatul de la Helsinki din 1970. Nimic mai necinstit răstălmăcit! Tratatul de la Helsinki interzice utilizarea forței, dar nu și tratativele menite să pună capăt unei injustiții istorice. Dovadă unificarea Germaniei și sprijinul acordat de Statele Unite țărilor baltice pentru a-și redobîndi independența.**

Pentru a legitima tratatul de „prietenie“ cu Uniunea Sovietică, domnul Iliescu invocă eforturile depuse de Nicolae Titulescu pentru a încheia un tratat similar. Praf în ochii neștiutorilor! România a încercat să încheie un tratat de bună vecinătate cu Uniunea Sovietică după ce încheiase alianțe trainice cu democrațiile occidentale, rostul acestui tratat fiind de a obține recunoașterea unirii Basarabiei cu România, nu consfințirea ocupării ei de către sovietici.

Trădată de guvernul comunist al României, Basarabia rămîne din nou singură, față în față cu durerosul ei destin. Căci cum ar putea opinia publică internațională să se implice într-o problemă în care România și Uniunea Sovietică declară că sînt de acord?

LAUDA COZII sau despre funcțiile sociale ale așteptării ordonate al bunurilor de consum

A. HOFFMANN — sociolog

Creșterea numerică a populației, a nevoilor și pretențiilor ei, accentele, fac ca la un moment dat, și-ntr-un anume loc, să se ivească nevoia unui produs, a unui serviciu și din acest motiv să se creeze aglomerări, cererile să depășească mult capacitatea de servire. Un întreg capitol din matematica modernă se ocupă de cozile de așteptare și calculele se fac pentru ca timpul pierdut să fie minim. Căci timpul e bani și banii sînt orice. În socialism însă e altfel. Cozile, multe, diferite, prelungi, enervante și, mai presus de toate, fără rost, sînt la ordinea zilei. Spre deosebire de cele din capitalism, sînt științifice. Cum sînt planificate în acest fel e un secret de stat (la coadă). De nimic nu poți să legi mai bine mulțimea ca de coada formată din ea însăși. Acest „șir popular“, expresie a disprețului pe care conducerea îl arată mulțimii, pentru că o suportă, e o instituție, ce se cere tratată literar. Dar un astfel de subiect absurd, e absurd să-l tratezi serios. Ceea ce autorul și face.

Cozile, de regulă provoacă nemulțumire celor care le formează. În ultima vreme această nemulțumire s-a extins și în paginile presei. Mei mi se pare că ea este provocată de abordarea neștiințifică a cozii, de neînțelegerea acelui rol pozitiv important pe care-l are coada în viața omului și a societății.

Desigur nu este ușor să stai la coadă, iar s-o înjuri este tot atît de lipsit de sens ca și învinuirea adusă soarelui pentru căldura pe care ne-o aduce pe pămînt razele sale binefăcătoare. Eu, personal, cînd văd că nu este coadă și că pot ajunge fără nici un fel de piedici la tejghea, mă cuprinde nesiguranța, panica. Simt eu că aici ceva nu este cum trebuie, că ceva e necurat. Experiența îmi spune că lipsa cozii cel mai adesea înseamnă lipsa mărfii sau chiar a vînzătorului.

Cred că și experiența dumneavoastră vă spune același lucru. În afară de aceasta, și calitatea produselor care se vînd fără coadă îmi provoacă îndoială. Coada, după părerea mea, este una din garanțiile înaltei calități a mărfii. De aceea dacă se întîmplă ca una și aceeași marfă să se vîndă în două locuri, cu coadă și fără coadă eu aleg prima variantă. Ba mai mult dintre două cozi situate în vecinătate, eu o aleg întotdeauna pe cea mai mare, întrucît la cea mai mică, în schimbul timpului economisit, mi se va oferi, desigur, ceva mai rău. De aceea subliniez faptul că atitudinea mea în ceea ce privește coada este rațională, adică ea corespunde situației care s-a format în sfera consumului, cînd existența cozii reprezintă regula, iar lipsa ei o stare patologică.

Împotriva criticii superficiale și neîntemeiate a cozii eu m-am străduit să înțeleg și să analizez bazele profunde și funcțiile sociale ale acestui fenomen, să-l privesc ca pe o instituție de utilitate publică, adică să-l abordez de pe pozițiile sociologiei; (sociologia este profesia mea). Și astfel totul mi-a apărut într-o lumină complet diferită celei obișnuite. Coada a început să fie concepută nu numai ca un fenomen normal, dar chiar ca ceva bun. Adică nu numai acela este un bun, pentru care stăm la coadă, ci și însuși procesul acestui stat la coadă este necesarmente uman. Și astfel iată coada în lumina sociologiei.

Voi începe cu definiția: Coada reprezintă o oarecare mulțime de oameni (cantitativ poate fi oricît de mare) care se situează unul după altul, în spațiu și timp, oameni care se află în așteptarea unui bun material sau spiritual.

Coada este una din formele repartiției ea ne însoțește practic, de la naștere pînă la moarte. Parafrazînd cunoscutul dicton latin se poate spune: viața este scurtă, coada este veșnică.

Mai înainte de a trece la analiza funcțiilor sociale ale fenomenului studiat este necesar să ne oprim asupra problemei clasificării cozilor. Această problemă are o însemnătate fundamentală, întrucît nu există „coadă în general“ și totdeauna au loc forme și tipuri concrete ale acesteia.

Cozile se divid mai înainte de toate în „vii“ și „nevii“ adică moarte. În cozile „vii“ indivizii sînt dispuși corporal direct unii după alții; în cele „nevii“ corpurile indivizilor sînt răspîndite în spațiu, dar mintal fiecare își imaginează după cine urmează și cine urmează după el. Cozile „moarte“ sînt însoțite de liste, în care trebuie să te menționezi din timp în timp, fapt pentru care ele se mai pot numi „cu listă“.

Una din legile de funcționare a cozilor constă în aceasta: Coada „moartă“ există timp mai îndelungat decît cea „vie“.

Între cele două feluri de cozi amintite mai sus se pot ivi conflicte, provocate de existența unor interese deosebite; De exemplu cozi „cu listă“ de cîteva mii de oameni care așteaptă șube pentru copii, în ziua sosirii mărfii i se alătură o coadă nou apărută „vie“ care tinde s-o elimine pe prima. Între ele ia amploare o stare antagonică în virtutea căreia fiecare din părți o învinuiește pe cealaltă de existență ilegală.

Dacă vom clasifica cozile în funcție de durata existenței lor, vom obține o varietate remarcabilă de specii, întrucît durata cozilor poate fi măsurată în minute, ani... decenii ș.a.m.d.

Normal este că deosebim cozile și după caracteristicile spațiului. Astfel există, de exemplu, „cozi în încăpere“ și „cozi pe stradă“. Este necesar să deosebim cozile după ceea ce „în principiu“ este și ceea ce „în principiu“ nu există, dar care „se dă“.

Cozile se împart în acceptate și condamnate. Din rîndul primelor, de exemplu, fac parte cozile de pîine, salam sau ciorapi-pantalon; din rîndul ultimelor, cele pentru „produse“ de vinificație și berărie ca și pentru vînzarea ambalajului rămas după consumarea acestora. De obicei și amatorii de apă minerală fac parte dintre cei care vînd ambalaje de băuturi.

Mai apare o divizare a cozilor: în cozi care vor să ia (să cumpere) ceva, și altele care vor să dea (să vîndă) la centrele I.C.V.A., la „Consignație“ ș.a.m.d.

Există cozi pentru o anumită marfă și cozi în raionul „X“ al magazinului pentru orice fel de marfă.

În fața unei cozi solide adesea se formează încă una sau două. Procesul formării unor asemenea cozi este asemănător altoirii din pomicultură, cînd unele plante (altoiul) se fixează pe altele (partaltoiul), operație în urma căreia ele se contopesc, formînd un singur organism. Asemenea metodă vegetativă de înmulțire a cozii se bucură de mare succes în rîndul populației.

Cozile altoite sînt de două feluri: „fără coadă“ și „în afara cozii“. Coada „fără coadă“ se formează din acei contravenienți care n-au dreptul să stea la coadă cîte doi. Toate acestea alcătuind cîte un complex unitar, se interacționează în același timp, între ele, într-un mod deloc simplu.

Este necesar să deosebim cozi calme (meditative), zgomotoase (expresive) și furioase (afective) ca și pe cele organizate (uneori cu ajutorul organelor de ordine) și neorganizate.

Am propus în cele de mai sus doar o schiță de arătare sau, mai exact, încercare de schițare a problemei. De fapt problema clasificării cozilor își mai așteaptă încă elucidarea.

Problema clasificării funcțiilor sociale are o deosebită însemnătate pentru știință și practică. Dîndu-ne seama în ce constă aceasta, vom înțelege de ce și pentru ce există cozile și, totodată, ce-i de făcut cu ele.

În numărul viitor vom trece la analiza unora dintre aceste funcții.

„LITERATURNAIA GAZETA“, iulie 1988
Traducere: Maria Livia ȘUTEU — Tg. Mureș

LUNGEȘTE DOAMNE BOALA

Nimic nu pune mai bine în evidență reaua credință a cuiva decît pretenția de a i se dovedi ce este evident. De-a lungul a șaptezeci și ceva de ani în U.R.S.S. și a altor peste patruzeci în diferite țări ce au încercat pe pielea lor experimentul comunist, sistemul economic purtînd acest nume și-a dovedit nu numai ineficiența, incompatibilitatea cu progresul, dar și profunda, structurala lui necinste. Pe măsură ce a trecut timpul și „legile obiective" enunțate de el s-au dovedit a fi mincinoase, a fost tot mai mult nevoit, pentru a se menține la putere, să recurgă la metodele organizațiilor de tip „mafia". Nu există azi nicăieri în vreo țară, comunism care să nu merite, pe drept, numele de banditism de stat. Și totuși, împotriva evidenței, se mai caută menținerea, pe același drum, cel al crimei organizate, a unor popoare, crezîndu-se că sînt suficiente cîteva operații cosmetice, ca totul să poată să continue netulburat. Cine are interesul să mențină în această stare o țară, sau un grup de țări, decît bătrînii criminali înrăiți? Sau indivizi de cea mai abjectă extracție: progenituri ale nomenclaturii comuniste?

Un tîlhar înarmat care ieșind înaintea unor călători în pădure le răpește bunurile, sub amenințarea armei, riscă. Dovada e că de cele mai multe ori sfîrșește în temniță sau în ștreang. Un cămătar care prinzînd la strîmtoare un datornic îl pradă fără milă, luîndu-i agoniseala, are și el riscul lui: oprobiul public. Genialitatea creatorului „comunismului științific", marele Lenin, în asta constă. El, primul, a observat că o tîlhărie e cu atît mai puțin riscantă cu cît e făcută în stil mai mare. E descoperitorul legii banditismului oficial: Hoția, făcută de la nivelul cel mai înalt, nu prezintă practic nici un risc. De aceea a lansat directiva acaparării, prin orice mijloace, a puterii, după care legiferarea crimelor oricît de abominabile, și executarea lor „legală", devine treaba funcționarilor de serviciu. Dacă din gropile comune de la Katyn, Kuropatia, Magadan și din miile de cimitire ale imensității gulagului s-ar ridica zecile de milioane de victime, ce li s-ar spune? Probabil ca și nouă, supraviețuitorilor, că totuși „umanismul socialist" etc., etc...

Trecerea de la capitalism la socialism s-a făcut prin violență. Cu forța tancurilor s-a preluat puterea, silnic au fost deposedate de bunurile lor casele avute, abuziv scoase din averi și drepturi, cîteodată seculare, prin tot felul de ilegalități s-a creat și consolidat noua putere. Morala burgheză a fost înlocuită cu „morala proletară", În noua scară de valori am văzut instalată apartenența la Partid în locul competenței, mediocritatea slugarnică în locul talentului, delațiunea în locul probității Noua lume și-a intrat în drepturi și în huzur.

Timpul însă, trădătorul tuturor trădătorilor, a erodat încet, dar inexorabil, puterea și s-a ajuns la situația din decembrie 1989. Copiii s-au aruncat în ploaia de gloanțe și dintr-o dată toată lumea s-a văzut goală în fața adevărului. Lozincile, textele inestimabile, patruzeci de ani de învățămînt politic, n-au mai valorat nici cît echivalentul lor în hîrtie igienică folosită. Decalajul dintre nivelul de viață, de civilizație, de demnitate și de libertate, dar mai ales de asigurare socială, între ce se numise pînă atunci „capitalism" și „socialism" s-a arătat așa cum era: enorm. Și pentru din ce în ce mai multă lume a devenit limpede că întîrzierea în vechea „orînduire" e generatoare de pagube, unele ireparabile.

Schimbarea sistemului economic ultracentralizat, planic și cleptocratic, cu altul care să funcționeze în avantajul întregii societăți a devenit un imperativ, dar pînă la găsirea metodelor, resurselor și oamenilor care s-o facă, oricît de imperios s-ar impune, rămîne un deziderat. Imediat după decembrie 1989 o seamă de economiști improvizați, în frunte cu primul ministru, s-au repezit la economie hotărîți s-o facă „de piață". Educația lor „comunist științifică" nu le-a permis să observe că legile economiei adevărate nu pot fi nici promulgate nici abrogate ca în socialism, că dacă „legi ale dezvoltării planice proporționale..." poți da și schimba oricîte, în funcție de timp și meridian, la legea cererii și-a ofertei nu poți adăuga o iotă. Eșecul, un „chix", în exprimare prezidențială, este o realitate. Ușurința, pînă la inconștiență și inabilitatea semănînd leit cu damblageala, au dus din rău în mai rău. Eroarea electoratului român de a lăsa, în momente atît de grave, în funcții ce pretindeau supercompetență și devotament neclintit pentru țară, pe niște oameni ce s-au dovedit de mult a nu avea nici una nici alta, o plătim astăzi scump și o vom plăti, probabil, încă multă vreme.

Economiștii, statisticienii, sociologii calculează pe baza unor modele teoretice, nivelul de trai permițînd astfel măsurarea decalajelor dintre anumite societăți. Unul din cele mai cunoscute modele de acest fel este cel al economistului francez Charles Fourastié. Pornind de la bugetul mediu pe familie, calculat la nivel național, și care structurat pe cîteva capitole mari de cheltuieli, prin valoarea sa absolută, dar mai ales prin ponderea pe care diferitele capitole o au în consumul general, ne dă imaginea stării de sațietate a respectivei societăți. Astfel în țările avansate sub 10 la sută din consumul total îl reprezintă cheltuielile pentru subzistență, în timp ce sumele plătite pentru petrecerea timpului liber le depășesc, ajungînd la 15 la sută. Cum ar arăta un astfel de calcul dacă s-ar face și s-ar publica astăzi la noi? Cînd și expresia „trai decent", sună a ironic?

Cu toate erorile de calcul, de reprezentativitate, de măsurare, cifrele fie că sînt rezultatele unor calcule matematice, contabile sau statistice sînt totuși elemente de certitudine. Puținele care se dau publicității privind nivelul de viață, sînt alarmante. Un muncitor mediu dintr-o țară dezvoltată este retribuit de o sută de ori mai mult decît echivalentul lui de la noi, sau cum se exprima cineva, care voia să fie „plastic", un neamț egal o sută de români.

De ce este așa? Cu ce e vinovat muncitorul român? El nu conduce nici economia și cu atît mai puțin țara. De ce să plătească el și copiii lui, incompetența și necinstea conducătorilor? Guvernul actual aruncă povara refacerii economiei pe umerii celor de jos, exonerînd de răspundere pe cei ce au dus economia la dezastru, lăsîndu-le intacte averile, pensiile grase, privilegiile. E cel puțin incorect.

Puțini sînt astăzi cei ce au pregătirea necesară să folosească un model matematic al activității unei unități economice, ramuri sau al economiei naționale în ansamblu. În trecut o astfel de preocupare ar fi stîrnit bănuieli. Pauperitatea intelectuală se însoțește cu suspiciunea. Folosirea în practică a unor astfel de modele, foarte necesară astăzi se lovește și de absența specialiștilor care să structureze vraful de cifre, dar mai ales, de lipsa unei informații corecte.

Opinia publică trebuie să fie un paznic în permanentă veghe. Nu poate fi socotit democratic un regim care permite guvernanților să irosească puțina avere a țării. Cum și-ar permite primul ministru să cumpere avioane de lux cînd nu e-n stare să asigure nici rația de zahăr a copiilor, dacă România ar fi un stat democratic? Cine, avînd simțul datoriei față de cei ce-i conduce ar schimba griul țării pe niște tancuri vechi, cînd pîinea e puțină și neagră?

Democrația economică începe prin cunoaștere și calea aventurierilor politici trebuie barată cu cifre. Rezultatele obținute pe modelele matematice trebuiesc făcute publice spre a fi comentate. Mulți, cît mai mulți oameni trebuie să cunoască și să opteze. Tot electoratul trebuie să-i ajute pe conducători; să-i rețină de cîte ori o iau razna.

În cercul de studii economice creștin democrat s-au dezbătut problemele pînă la amănunt. Concluziile tind să indice ca principale lipsuri: competența, morala și educația. Comunismul ne-a lăsat sărăcia materială dar, mai ales, pe cea spirituală. Am moștenit nu numai niște guri flămînde dar și niște brațe de muncă, în mare parte inutilizabile. **Democrația Creștină își propune realizarea unei economii sociale de piață. Importantă e creșterea economică, fără de care nu se poate redresa, importante sînt capitalurile străine și, mai ales, creșterea acumulărilor interne, importantă e recalificarea salariaților la nivelul tehnicii de ultimă oră, dar mai importantă ni se pare educația în spiritul muncii cinstite, a competiției bazată pe performanța personală, stimulativă și recompensativă. Economia socială de piață înseamnă economie preocupată de individ, în societate. Înseamnă concurență cinstită, înseamnă retribuție proporțională cu efortul, cu meritul, înseamnă inițiativă liberă, adică libertatea de a crea. Nici unele din toate acestea nu se pot realiza într-o atmosferă de haos, unde ordinea este programat alungată, ca să se poată fura.**

Ideologia comunistă a făcut posibilă trecerea de la capitalism la socialism prin violență. Răsturnarea situației nu înseamnă reciproca. Am văzut cu ochii noștri că nimic durabil nu se construiește cu sila. Cum singurul principiu, cu adevărat creator, este dragostea ne îngăduim să-l luăm asupră-ne, slujindu-l.

Constantin IORGULESCU

Care pe care?

De mai de mult răzbăteau în afară zgomote suspecte. Cu toate că disputa se consuma în odăile de taină era limpede că cineva mișcă-n Front. Pe neașteptate vigurosul președinte al senatului, domnul Alexandru Bîrlădeanu, ajutat de senatorul Popescu Barbu, zis Bardă, și de alți unsprezece parlamentari a apreciat negativ activitatea guvernului și a primului ministru. Tensiunea era de mult în creștere și nu s-a mai putut. Sașa Bardenco o dat cu barda. Să ne minunăm cu zicala: „Unde dai și unde crapă!" De data asta s-a întîmplat ca de obicei, așa cum spun baladele semiculte din Cuțarida, Groapa lui Oatu, etc., adică:

„Petrică băiat deștept
I-a pus livorlveru-n chept".

Cei trei senatori și zece deputați, în total numărul dracului, au fost excluși din F.S.N. Cam puțin pentru nevoia de spectacol a celor de pe tușă, care lungesc gîturile și se întreabă cine cu care se ceartă?

Răspunsul surprinzător de corect l-a dat, încă de mult, domnul Mihai Lupoi, fostul ministru al turismului, într-un interviu acordat ziarului sibian Dimineața și publicat în zilele de 1 și 2 martie 1990. Redau un pasaj din convorbirea cu reporterul Liviu Tipuriță:

„— Care erau relațiile dintre d-l Iliescu și d-l Roman în momentul în care dumneavoastră v-ați retras?

— Formal apropiate, în fond — care pe care.

— Și care...?

— N-aș putea să vă spun exact. Privind din exterior — pentru că eu priveam din exterior și nu eram implicat direct — se zice — dar nu am probe în acest sens — deci, se zice că unul ar reprezenta linia Moscovei iar altul linia francmasoneriei".

Să fi fost Lupoi înzestrat cu miros de lup? Sigur că știa mai mult decît era dispus să spună în interviul acordat unui ziar de provincie. Poate că știa și cine reprezintă linia României, dar n-a spus-o. Mare secret! **G. I.**

NEDUMERIRE

Reproducem nota de mai jos apărută în numărul din ianuarie al publicației CUVÎNTUL ROMÂNESC editat la Hamilton Canada. Semnatarii acestei note, printre care și un profesor la Universitatea Harvard, înțeleg să ia atitudine față de o grosolană calomnie apărută în paginile Revistei „22". Ne revoltă conținutul articolelor apărute în „România Mare", dar sîntem îngăduitori cu cele ce se petrec în ograda noastră!

PUNCTE CARDINALE

*** BOSTON, U.S.A. — Am aflat numai recent de interviul pe care Dl Paul Goma l-a dat, prin D-șoara Gabriela Adameșteanu, la Revista „22", care se publică în România. Eram obișnuiți cu scrisul și felul de a vorbi a D-lui Goma. Conversațiile, interviurile, așa-zisele conferințe ale dînsului au fost întotdeauna, și continuă să fie, doar un lung șir de vorbe fără idei. Ceea ce este interesant în scrisul lui este faptul că reușește să se mențină consistent, pe pagini întregi, la un ton invariabil de zeflemea și de monotonie. Nu-i lipsesc cuvintele, dar nu le poate niciodată organiza într-un sistem care să spună sau să însemneze ceva constructiv. Cuvintele îi rămîn permanent la un nivel de repetiție adnauseam. D-șoara G. Adameșteanu l-a prins foarte bine în interviul menționat. După ce Paul vorbește singur timp de vreo zece minute, rîde (sau surîde), și nu se știe de ce. D-șoara Adameșteanu menționează în paranteză, cu litere groase, și rîsul și surîsul.**

Nu ne-am fi ocupat, deci, de acest interviu dacă ilustrul domn Goma nu și-ar fi permis, quasi ex cathedra, să insulte și să aducă acuzații grave unuia dintre cei mai cinstiți și mai devotați români din exil, D-l Ion Pantazi, din München. Dl. Goma recunoaște comportarea impecabilă a ofițerului Pantazi pe frontul de Răsărit. Recunoaște, de asemenea, intransigența ostilă și continuă a lui Ion Pantazi față de regimul comunist din țară, care l-a chinuit ani lungi prin toate închisorile. Cine a citit cartea „Am trecut prin iad" și-a dat seama ce fel de om și de Român este Ion Pantazi. E o infamie a afirma, cum face D-l Goma, că după ce s-a comportat eroic și ca soldat pe front și ca încarcerat politic, odată ajuns în libertate Ion Pantazi a devenit agent al odioasei securități comuniste.

Românii din exil au recunoscut și au avut, în Ion Pantazi, unul din cele mai strălucite exemple de corectitudine și de abnegație pentru cauza patriei noastre. Noi care, ca și el, am colaborat la lupta exilului, împotriva opresiunii comuniste din țară, protestăm, cu toată tăria sufletului și rațiunii noastre, împotriva afirmațiilor, lașe și perverse, ale d-lui Goma. Cerem de asemenea Revistei „22" să publice un comunicat de desolidarizare și de repudiere a acuzațiilor aduse de D-l Goma împotriva lui Ion Pantazi. E absolut imperativ ca publicațiile din țară să-și verifice informațiile, înainte de a le da la tipar. Pentru că și exilul își are falițîi lui.

Elena Munteanu, matematiciană, analist de sisteme; **Tudor Ionescu**, inginer, dr. în matematică; **Nicolae Iliescu**, profesor — Harvard University

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, C-tin IORGULESCU, Ion UNGUREANU | Preluarea textelor este permisă cu menționarea sursei. | Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109, tel. 924/2 25 36